

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Reagan pripravljen sprejeti neodvisno preiskavo njegove iranske politike — Nič ni vedel o tajni podpori za »contras«

WASHINGTON, D.C. — Včeraj je predsednik Reagan priznal, da ni bil nič obveščen o tem, da je šlo do 30 milijonov dolarjev prebitka, nabranega od tajne prodaje ameriškega orožja Iranu, po ravno tako tajnih kanalih v podporo protisandinističnim gverilcem v Nikaragvi. Reagan je bil odobril prodajo orožja Iranu, kot pa kaže, ni vedel, da je iz tega trgovanja nastal precejšnji dobiček, ki so ga uslužbenci Nacionalnega varnostnega sveta v Beli hiši vložili v tajne vloge v neki švicarski banki, denar pa uporabljali za financiranje aktivnosti »contras«, vse to v času, ko po izrecnem glasovanju zveznega kongresa naj bi bila taka uradna ameriška podpora nezakonita.

Podrobnosti o vsem tem še niso znane. Včeraj se je Reagan srečal s tričlansko posebno komisijo, ki jo je bil imenoval in ji dal nalogo, naj preiskuje delovanje in aktivnosti Nacionalnega varnostnega sveta. Ta vladna ustanova je pod neposredno kontrolo predsednika in njeni člani torej niso pod vplivom zveznega kongresa. Komisijo vodi bivši sen. John Tower, ki je pred upokojitvijo načeloval odbor za vojaške zadeve v senatu, druga člana sta bivši podpredsednik ZDA in bivši državni tajnik ZDA Edmund Muskie, ter upokojeni gen. Brent Scowcroft, ki je bil svetovalec za nacionalno varnost v administraciji Geralda Forda. Komisija bo poročala predsedniku, ki bo poročilo objavil.

Pravosodni sekretar Edwin Meese tudi vodi preiskavo, katere namen je ugotoviti, ali je bil kršen zakon v zvezi s trgovanjem z Iranom in pri uporabi zasluženega denarja za podporo »contras«. Včeraj je tajno pričal pred senatnim odborom za obveščevalne zadeve podpolkovnik Oliver North, odpuščen uslužbenec Sveta za nacionalno varnost, ki naj bi bil neposredno vodil pošiljanje orožja Iranu in potem tudi organiziral podporo za »contras« gverilce. Pričal je tudi Robert McFarlane, bivši načelnik Sveta za nacionalno varnost, ki naj bi bil pobudnik ideje o tajnih stikih z Iranom in tudi sam s tem v zvezi obiskal Iran. Prihodnji ponedeljek bo začel zasliševati priče na javnih sejah odbor za mednarodne zadeve predstavniškega doma.

Reagan je še vedno pod močnim pritiskom zaradi iranske politike. Včeraj je dejal, da želi obelodanitev vseh podaktov njegove politike. Predsednik vztraja pri mnenju, da je bila pobuda do Irana opravičljiva in da bo ameriška javnost končno to tudi razumela in odobrila. Zopet je bil kritičen do novinarjev, ki so v Reaganovem mnenju zadevi dali večji pomen kot v resnici zasluži.

Najnovejša povpraševanja javnega mnenja kažejo, da je predsednikova priljubljenost očitno padla v zadnjih tednih. Večina anketirancev na primer ne verjame, da je bil Reagan tako slabo obveščen o podrobnostih stikov z Iranom in o tajni podpori »contras«, kot trdi predsednik.

Politični analitiki soglašajo, da Reagan še ni premagal najhujše krize svojega predsednikovanja. Splošno mnenje je, da bo v naslednjih tednih prišlo na dan veliko več neprijetnih podatkov o delovanju uslužbencev Sveta za nacionalno varnost. Prav tako je pričakovati, pravijo opazovalci političnih razmer v glavnem mestu, da bo moralo priti do odhoda več članov Reaganovega štaba, med njimi bo morda tudi Donald Regan, trenutno najvplivnejša osebnost v Beli hiši

poleg samega predsednika. Nekateri politični komentatorji tudi menijo, da je bil zelo prizadet zaradi iranske krize podpredsednik George Bush, ki od vsega začetka noče o zadevi nič vedeti in se skoraj skriva pred novinarji.

Sikhski ekstremisti na delu v indijski državi Punjab — V New Delhiju ogorčeni Hindujski povzročali izgrede — Vlada bo ukrepala

NEW DELHI, Indija — Radživ Gandhi, predsednik indijske vlade, je dejal včeraj, da bo njegova vlada podvzela vse potrebne ukrepe zoper sikhske teroriste, ki so odgovorni v zadnjem času za več gnusnih dejanj. Preteklo nedeljo je skupina štirih sikhskih teroristov ustavila avtobus v državi Punjab, nato sistematično ubila 24 hindujskih potnikov. V raznih terorističnih akcijah včeraj je pa bilo v Punjabu ubitih nadaljnjih 8 oseb.

Hindujski v New Delhiju so se udeležili izgreda, v raznih mestih pa so hindujski voditelji sklicali splošne stavke v znak protesta. Indijska vlada se boji, da bodo hindujski skrajneži začeli napadati in ubijati sikhse v glavnem mestu in drugod po državi. Sikhi zahtevajo neodvisnost za Punjab, v katerem tvorijo večino, hindujski in drugi Indijci pa o tem nočejo nič slišati.

Papež Janez Pavel II. končal 14-dnevni obisk v raznih državah ob Tihem oceanu

VATIKAN — Včeraj se je papež Janez Pavel II. vrnil v Vatikan po najdaljšem obisku svojega papeževanja. Zadnja dva tedna je bil papež obiskal več držav v Aziji ter tudi Avstralijo in Novo Zelandijo. Povsod je bil Janez Pavel II. sprejet z navdušenjem. Potovanje je trajalo 14 dni in je bilo dolg kar 31.000 milj. V svojih pridigah in javnih govorih je papež zagovarjal svetost zakonskega življenja in družine, ki je lepilo človeške družbe.

— Kratke vesti —

Manila, Fi. — Filipinska vlada je podpisala sporazum s komunistično partijo, po katerem bosta obe strani za dobo 60 dni spoštovala premirje. Gen. Rafael Ilete, novi filipinski obrambni minister, je dejal včeraj, da bo vojska premirje res spoštovala. Premirje bo začelo veljati prihodnji teden.

Tehran, Iran — Včeraj je iranska vlada izjavila, da je pripravljena ukrepati zoper državnice ob Perzijskem zalivu, ki sodelujejo z Irakom zoper Iran. Iranci trdijo namreč, da so nekatere državnice dovolile iraškemu letalom pristanek na svojih letališčih po iraškem napadu na iransko naftno pristanišče na otoku Larak pretekli teden.

Beirut, Libanon — Ofenziva šiitov zoper PLO oporišča v begunskih taboriščih v okolici tega mesta se nadaljuje. Šiite podpirajo Sirijci. Kot kaže, šiite napredujejo, vendar so PLO borci dobro oboroženi. Šiiti želijo doseči premoč v Libanonu, kljubuje jim pa tisti del PLO, ki še vedno podpira Jasirja Arafata.

Johannesburg, J. Af. — Črnci v tem mestu in okolici so začeli božični bojkot trgovin, ki jih lastujejo belci. Sinoči so neznanzi iz zasede ubili starejši črnski par, znana protipartheidska aktivista.

Washington, D.C. — Republikanski kongresnik Jack Kemp iz New Yorka bo kmalu postal predsedniški kandidat za volitve, ki bodo 1988. leta. 51-letni Kemp pripada konservativnejši struji v stranki in je član kongresa že 16 let.

Iz Clevelanda in okolice

Predbožično srečanje—

Ta petek ste vabljeni na že tradicionalno predbožično srečanje s škofom Pevcem v Borromeo semenišče na 27800 Euclid Ave. Srečanje sponzorira Slovensko ameriški kulturni svet. Ob 6.30 zv. bo krajši koncert slovenskih nabožnih pesmi, ob 7. uri bo v kapeli sv. maša, po maši pa sprejem. Sodelovali bodo Fantje na vasi. Vstopnine ni. Pridite!

Uspešno praznovanje—

Pretekli četrtek, Zahvalni dan, se je polke zabave Toneta Petkovška v višji šoli sv. Jožefa udeležilo do 3000 gostov, pretekli petek je prišlo do 800 gostov v Slovenski narodni dom na St. Clair Ave., preteklo nedeljo zvečer pa več kot 700 gostov v Euclid Civic Center na odlično organizirano »multikulturalni« koncert, na katerem je sodelovalo s krajšimi nastopi več naših pevskih zborov in drugih kulturnih skupin. Letos je g. Petkovšek praznoval 25-letnico svojih radio oddaj. Navzoč je bil tudi Lojze Slak iz Slovenije.

Spominski dar—

Marija Križman, Montville, Ohio, je prispevala \$10 v naš tiskovni sklad in sicer ob 5. obletnici smrti Jožeta Križmana. Hvala lepa!

Novi grobovi

Frank Prijatelj

Umrli je Frank Prijatelj, mož Jennie, roj. Arko, oče Franka L., tast Louise, 5-krat stari oče, 5-krat prastari oče, brat Felixa (pok.). Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v sredo, v cerkev Marije Vnebovzete dop. ob 9., od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 5. in zv. od 7. do 9. Družina priporoča darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele.

Rosalia Cendol

V petek, 28. decembra, je po dolgi bolezni umrla 87 let stara Rosalia Cendol z 1131 E. 61 St., rojena Cocianig v Cepletischis-Udine, od koder je prišla v Cleveland l. 1956 in živela na E. 68 St., zadnjih 24 let pa na E. 61 St., vdova po Ivanu, mati Johna, Joe-a, Marie Iellina (Italija), Ann Golop, Vere Ivancic (Toronto), Franka in Albine, 13-krat stara mati, 2-krat prastara mati, sestra Ricarda, Valetina, Francesca in Giovannija (vsi v Cepletischis, It.) ter Antonie Bucin (Gabgovizza, It.), članica Kluba slov. upokojencev na St. Clairju. Pogreb je bil iz Želetovega pogrebnega zavoda na 6502 St. Clair Ave. v ponedeljek, 1. dec., v cerkev sv. Vida dop. ob 10. in od tam na pokopališče Vernih duš.

Miklavževanje slov. šol—

Slov. šola pri Sv. Vidu prireja to nedeljo pop. ob 3. uri miklavževanje. Starši se bodo lahko pogovorili s sv. Miklavžem ta dan od 12h dalje v društveni sobi. Od dvanajste ure naprej bodo prodajali tudi domače krofe. Vabljeni!

Slov. šola pri Mariji Vnebovzete bo prav tako imela miklavževanje to nedeljo ob 3. pop. in sicer v šolski dvorani. Otroci bodo zaigrali igrico »Pismo sv. Miklavžu«. Starši se bodo lahko pogovorili s svetnikom od 2. ure naprej pod staro cerkvijo. Pridite!

Skupno sv. obhajilo—

Oltarno društvo sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri 8. sv. maši. Ob 1. pop. bo kratek sestanek, nato pa božičnica v društveni sobi. Članice lepo vabljeni.

Oltarno društvo Marije Vnebovzete bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri 8. sv. maši, ob 1.30 bo ura molitve, nato sestanek.

Žalostna vest—

Frances Stariha, 21341 Carol Dr., Euclid, O. 44119, je dobila žalostno vest, da ji je umrl brat Frank Jereb v Rovtahn nad Logatcem. Zapušča 3 sinove in 1 hčer doma, sestro Pepco por. Jereb in zgoraj omenjeno sestro Frances Stariha.

Grdinovi koledarji tu—

V naši pisarni imamo več Grdinovih stenskih koledarjev za l. 1987.

VREME

Oblačno in vetrovno danes z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 47° F. Pretežno oblačno jutri z najvišjo temperaturo okoli 40° F. V četrtek zopet oblačno z najvišjo temperaturo okoli 33° F.

Theresa Lach

V sredo, 26. novembra, je na svojem domu umrla Theresa Lach, živeča na zahodni strani mesta. Rojena je bila 21. oktobra 1899. Theresa je bila članica kr. št. 2 PSA in društva Presv. Srca Jezusovega št. 172 KSKJ. Pri tem društvu je bila članica več kot 60 let, uradnica od leta 1937, predsednica od leta 1957 do 1978 in do svoje smrti častna predsednica. Pogreb je bil 29. novembra iz Corrigan pogrebnega zavoda s sv. mašo v cerkvi Marije Vnebovzete na zahodni strani mesta. Sv. mašo je daroval domači župnik ob somaševanju župnika od sv. Vida Rev. Jožeta Božnarja. Pokojna zapušča 3 sinove, 1 hčer, 10 vnukov in 12 pravnukov. Pokopana je na pokopališču sv. Križa (Holy Cross) v Brookparku.

(dalje na str. 7)

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 90 Tuesday, December 2, 1986

Smrtna kazen še vedno umestna

Na tem mestu sem 25. novembra objavil daljši članek »O vprašljivosti smrtne kazni«. Avtor je bil znani pisatelj Lev Detela. V svojem članku je Detela absolutno zavrnil upravičenost smrtne kazni. Tudi Adolf Hitler, je rekel, ne bi zaslužil smrtne kazni. In če ne Hitler, nihče. Svoje stališče utemeljuje Detela z vrsto že znanih trditev tistih, ki nasprotujejo smrti kazni. Civilizirana družba da ne uporablja smrtno kazen, humana družba se ne zateka k zastarelemu maščevanju zob za zob, glavo za glavo itd. So tudi drugi argumenti, da namreč ni dokazano, da smrtna kazen učinkuje zoper druge zločince, da zagovorniki smrtne kazni dovolj ne spoštujejo človeškega življenja. Nekateri nasprotniki smrtne kazni celo trdijo, da je pač dosmrtna ječa ali pa prestajanje 15, 25, 35 in več let v zaporu še hujša kazen za kriminalca kot usmrtitev. Za določene kriminalce ta slednja razlaga morda res drži, za veliko večino pa ne. Zakaj bi se sicer tako vneto prizadevali za spremembo smrtne kazni v dosmrtno ječo?

Osebnost zelo močno zagovarjam smrtno kazen, zato em hotel dati bralcem na razpolago tudi drugačno mnenje. Trdim namreč, da bi morali imeti v ZDA na primer na stotine usmrtitev zločincev na leto. Jaz bi bil pripravljen izreči smrtno kazen celo nekaterim zločincem, ki sicer fizično niso svojih žrtev ubili, so jih pa tako temeljito duševno ali fizično uničili, da le-ti nimajo in nikoli več ne bodo imeli normalnega ali znosnega življenja. Seveda, mora biti smrtna kazen izrečena šele po strogo pravično izvedenem sodnem procesu, vsaka taka odločitev pa mora biti skrbno, a tudi sorazmerno hitro preverjena in potrjena od višjega, apelacijskega sodišča.

Maščevanje? Zob za zob? Morda. Vendar gledam na zadevo drugače, iz drugačnega zornega kota. Mene nič ne zanima, če uporaba smrtne kazni odvrta kriminalce od zločinov, ki jim lahko prinesejo smrtno kazen. Če bi imela tak učinek, dobro. Če pa ne, nič hudega. Gre za to, ali res spoštujemo svetost človeškega življenja. Nasprotniki smrtne kazni stvar obrnejo na glavo. Praviijo, ja, pripravljen si ubiti sočloveka zaradi kakega že stotjennega zločina. To ni humano, to ni civilizirano početje. Jaz trdim ravno obratno. Tisti dovolj ne spoštujejo svetosti človeškega življenja, ki niso pripravljeni zatekati k smrti kazni. V primerih, ko je treba odločati za ali proti usmrtitvi zločinca, sta vedno prisotna dva faktorja. En faktor predstavlja zločinec sam, drugi pa njegova žrtev ali morda žrtve. Žrtve so seveda že mrtve, zločinec, ki je zakrivil njih smrt, pa še živi. Menim, da mora biti človek odgovoren za svoja dejanja. Če je kate-rega sočloveka ubil ali uničil iz koristoljubja ali drugega neopravičljivega vzroka, mora sam plačati z življenjem. Dolžnost pravične družbe je, da zahteva to kazen. Brez tega dejansko zagovarjamo stališče, da je življenje žrtve zločinskega akta v resnici manj vredna od življenja morilca, manj vredna pač zato, ker je žrtev že mrtva, zločinec pa še živi. O ne! Takšno gledanje pomeni razvrednotenje življenje žrtve

Odrto Miklavževo pismo slovenski mladini v Clevelandu

Dragi slovenski otroci!

Iskrene so bile moje besede ob lanskem slovesu: Na svidenje prihodnje leto! Pa vendar, ko se je letos približeval moj god, so bili nekateri spet v skrbeh, če Miklavža letos ne bo. Moje veselje je biti med dobrimi otroki in prinašati darila je moja sreča. Rad pridem k vam, kadar me povabite.

Poslušal sem želje tistih, ki nestrpno čakajo na god sv. Miklavža in štejejo dneve do mojega prihoda. Namenil sem se, da jih vsaj na lahno potolažim in se jim oglasim kar po Vaši Ameriški Domovini.

V nedeljo 7. decembra, ko bo odbila tretja ura popoldne, se bom s svojimi angelci pripeljal v Cleveland. Tudi darila, ki sem jih po Vaših željah za Vas pripravil, pripeljem s seboj. Angelci so jih vsa skrbno zavili. Rad bi vsakega izmed Vas obiskal na Vaših domovih, pa so razdalje velike in čas odmer-

jen. Zato mi je bilo ljubo povabilo slovenske šole pri Sv. Vidu, da naj se kar v dvorani ustavim in nagradim vse otroke, posebej še tiste, ki z veseljem obiskujejo slovensko šolo in se učijo jezika, ki je tudi meni nad vse drag.

Vesel bi bil, ko bi mogel reči, da letos parkelji ne pridejo z menoj. Vsi smo jih podili, češ, da pri Sv. Vidu zanje ne bo nobenega dela. Pa so mi moji izvidniki že sporočili, da se bodo ti črni spaki kar iz tal privrtali ravno ob našem prihodu. Zato boste morali tudi letos z njimi potrpeti. Vedite pa, da od pridnih otrok parkelj beži.

Starši, pripeljite svoje otroke in tudi sami pridite pogledat v dvorano pri Sv. Vidu, kakšno je veselje tistih, ki v Miklavža verujejo!

Vse Vas pričakuje
Vaš

Sv. Miklavž

Uspešen Gallusov božični koncert

MILWAUKEE, Wis. - V lepi samostanski cerkvi sv. Jožefa se je v soboto, 15. novembra, vršil lep glasbeni in pevski koncert zbora Gallus. Na tem koncertnem večeru se je zbralo nekaj čez dvesto rojakov in rojakinj ter prijateljev.

Prvi del koncerta je bil posvečen nastopu mladega »Penderecki« godalnega kvarteta iz Poljske. V enournem koncertu del starih in znanih skladateljev, so violinista Pjotr Buczek in Mariusz Smolij, violist Adam Smyla in čelist Zbigniew Szoltysek dokazali, da so v polnem umetniškem mladostnem ognju, z vero v lepoto resne glasbe, in da so na visoki umetniški ravni. Kvartet je za svoj nastop požel buren aplavz.

Po kratkem odmoru je pred glavnim oltarjem nastopil pevski zbor Gallus s 17 pevci in pevkami. Zbor je bil pod vodstvom prof. Leo Muskatevca, ki je pred začetkom koncerta pozdravil vse navzoče. Ob tej priliki je tudi izročil lep šopek rož rojakinji in mecenki Mariji Ermenc za njen rojstni dan.

S pesmijo Lojzeta Mava »Srčno pozdravljen« se je začel koncertni spored, ki je vezal sledeče pesmi: Marijina »O Devica pomočnica«, tri ljudske božične pesmi, katere je priredil Fr. Kimovec: »Božji nam je rojen Sin«, »Zdaj oznanja se rojstvo Jezusa«, in »Angeli v zraku lepo pojo« ter

Paul Šiflerjevo »Jožef gre z Marijo v Betlehem«. Pri slednji pesmi sta se izkazala sopranistka Mary Kay Freiberg in bariton George Lipovšek.

V tretjem delu koncerta je Gallus pel božične pesmi na koru, iz katerega je naša slovenska božična pesem donela veliko bolj prepričljivo in osvajajoče, kot v cerkveni ladji pred oltarjem. Organistka sestra MaryAnn Hueller O.S.F. je odlično odigrala S. Vremšakovo »Intermezzo Pastorale« in A. Jobstovo »Improvizacijo«, za kar je prejela navdušen aplavz. Z vso obzirnostjo je s. MaryAnn tudi spremljala pevski zbor. Na sporedu so bile sledeče pesmi: V. Golerjevo »Gospod, jaz nisem vreden«, z odličnim solistom G. Lipovškom, p. H. Sattnerjevi »Blažena noč« in »Noč božična« ter Stanko Premrlovo »Hvalite Gospoda«.

Mešani pevski zbor Gallus je te pesmi pel izredno lepo in ubrano, kar je zasluga prof. Muskatevca. Tako on kot zbor uspešno izpolnjujeta tu sredi Amerike slovensko poslanstvo. Zaslužijo torej vse naše priznanje in zahvalo!

Z veseljem omenjam, da je bil koncertni spored topot tiskan v lepi slovenščini in angleščini in da celo strešice na č, š, in ž so olepšale izgovarjavo nekaterih slovenskih besed. Vsekakor je bil to lep slovenski večer!

A.G.

zločinca in je za mene enostavno nedopustno. Primer takega gnusnega razvrednotenja smo bili priča oni dan, ko je guverner države New Mexico pomilostil pet na smrt obsojene zločince. Guverner bo kmalu svoje mesto zapustil, njegov naslednik pa je zagovornik smrtne kazni. Da bi ne mogel guvernerjev naslednik dopustiti izvršitev smrtne kazni nad petimi zločinci, jih je guverner Anaya pomilostil. Žena ene od žrtev pomiloščenih morilcev je globoko prizadeta in razočarana novinarjem povedala isto, kar trdim jaz zgoraj. Imela je povsem prav.

Tisti, ki so proti smrti kazni, med njimi je brez dvoma tudi več bralcev teh vrstic, naj zagovarjajo svoje stališče. Jaz bom isto delal. Če bodo v našem demokratičnem političnem sistemu zmagali, bodo. Vendar bom jaz in drugi tudi v tem slučaju ostali istega mnenja in si prizadevali po istem demokratičnem sistemu doseči večino in ustrezne zakone spremeniti. Svetoval bi tistim, ki z mojim gledanjem soglašajo, da svoje stališče odločno in javno branijo ob vsaki priložnosti. Ni nam treba biti v defenzivnem položaju, ker smo mi tisti, ki kažemo večje spoštovanje do človeškega življenja kot to kažejo naši nasprotniki.

Rudolph M. Susel

ZAHVALA dobrotnikom

FOWLER, Kansas - Za Karmeličanke v Sori na Gorenjskem sem v zadnjem času dobil sledeče darove: Ivanka Kette, Cleveland, O., \$30; Ivan Marn, Toronto, Kan., \$50 kan.; Jacob Beznik, Milwaukee, Wis., \$300; N.N., Kansas, \$50; N.N., Wickliffe, O., \$200; N.N., Kalif., \$400.

Prisrčna zahvala vsem darovalcem! Sestre vam morejo povrniti vašo dobroto samo z molitvijo. Prednica sporoča, kako srečne so, saj je samostan že zaseden — v njem biva 20 sester. Je pa še precej dolga, vendar so prepričane, da z božjo pomočjo in radodarnostjo dobrotnikov, bodo kmalu vse poplačale. Vse račune za zgradbo seveda vodi škofija.

Tudi za koroške študente sem dobil še nekaj darov:

Angela Gospodarič, San Francisco, Kalif., \$80 (ob obletnici smrti sestre Gonzage Kobentar); N.N., Kalif. \$600; France Oražem, Manhattan, Kansas, \$100.

Tudi vsem tem dobrotnikom prisrčen »boglonaj« v imenu staršev in študentov. Štipendije so že razdeljene. V kratkem bom dobil seznam imen štipendistov in ga bom objavil. Upam, da naši dobrotniki ne bodo pozabili študentov tudi v bodoče in da se jim bodo še drugi pridružili. Brez naše pomoči vsi ti študentje sploh ne bi mogli obiskovati gimnazije. Res so vam silno hvaležni. To sem videl letos, ko sem bil na Koroškem.

Za Karmeličanke in za študente lahko pošiljate denar na moj naslov.

Fr. John Lavrih
P.O. Box 38
Fowler, Kansas 67844

Anton M. Lavriha

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Ha-Hec-Hi-
Ho-Humor!

Skuhal
ali pogrel
MECAN

Nek astrolog je pravilno napovedal smrt dame, v katero je bil Ludvik XI. strastno zaljubljen. Ko je umrla, je kralj bil prepričan, da je astrologova napoved bila vzrok njene smrti in je sklenil, da se maščuje.

Naročil je, naj pripeljejo astrologa predenj, on pa bo ga dal vreči skozi okno v smrt. Da bi se pred smrtjo še malo pošalil z njim, ga je vprašal:

»No, ti, ki si tako pameten in učen, pa ugani, kakšna usoda tebe čaka.«

Ta pa mu je odgovoril: »Veličanstvo, jaz vem, da bom umrl natančno tri tedne pred Vami.«

Kralj se je ustrašil, ker mu je verjel. Zapovedal je svojim podložnim, naj ustrežejo vsaki astrologovi želji in pazijo na to, da bo udobno in predvsem čim dalje živel.

Maks škropi na vrtu in potihem brunda, da bi že vendar nehalo deževati, sicer bo kmalu — kljub dežniku — ves moker.

Pred kratkim se je na meni uresničil tisti rek iz sv. pisma, da kdor ima veliko, temu se bo še dalo, kdor pa nima nič, temu se bo odvzelo še tisto malo, kar ima. Pa ne bom nič rekel, ali mi je bilo kaj dano ali pa vzeto.

Nekoč smo se na nekem pikniku pogovarjali, kaj je bolj koristno, sonce ali luna. Vsaj ducat ljudi je posegalo v debato in kot je pri Slovencih navada, bi se kmalu pošteno skregali, če ne morda celo stopili. Srečen slučaj je nanesel, da je prišel mimo Maks in nam rade volje posredoval svoje mnenje. Takole je modroval:

»Jaz bi rekel, da je luna bolj koristna, kajti brez lune bi bile noči popolnoma temne. Sonce pa sije podnevi, ko je itak že svetlo.«

Noben ni bil preveč zadovoljen s tako razlago; nekdo je celo pripomnil, da je bral v Naši luči, kako tudi možganska kap včasih udari v prazno in zdaj razume, kako je to mogoče.

Stanko Šajnovič iz Kanade zredi in proda na tisoče puranov vsako leto. Zanj nam je v Baragovem domu povedoval, da včasih posluša, kako se purani pogovarjajo med seboj. Tako je na Zahvalni dan proti večeru slišal, kako je mati puranka ozmerjala svoje poredne otroke, kar po angleško: »You bad children, you! If your father could see you now, he would turn over in his gravy!«

Nekateri ljudje nobene reči ne vržejo stran. Tudi kadar kaka žarnica pregori jo spravijo, češ, za podnevi bo še vedno dobra.

Leta se nam vsem poznajo, pa naj to priznamo ali ne. Tudi moja žena ne sliši več tako dobro kot je nekdanj. To sklepam iz tega, ker je prejšnji teden, ko je eksplodiral tank za vročo vodo v kleti, rekla: GESUNDHEIT!«

Uvod

Po uri mi je neki zvesti prosvetar rekel: »Veš, Zdravko, cerkvena dvorana postaja premajhna. Si videl, koliko ljudi je moralo sedeti na rezervnih stoli, ki so jih iz vseh strani navlekli v dvorano. Morali se bomo seliti v večjo dvorano ... morda kočevsko!«

»Res je! Vse tri ure v tej sezoni so bile nad vse pričakovane lepo obiskane. Vendar se za enkrat še ne bomo selili. Če se boste pa farani odločili za selitev, boste morali najti drugega vodnika, ker bi vas Kočevjarji že zaradi mene vrgli ven!« sem mu odgovoril. Od srca sva se smejala! Vzrok najinega veselja pa ni bila šala, ampak dejstvo, da je bila ura tako odlično obiskana.

I. del

Uro smo posvetili Sloveniji, kjer so naše korenine, naša bolest in naše hrepenenje!

Mali Ives Lango je začel. Igral je na klavirju »Turški marš!« Nevede in nehote nas je spomnil tistih temnih časov slovenske zgodovine, ko so Turki vpadali na slovensko zemljo, morili, ropali in odpeljevali mladino — če so jo dobili — na Turško.

Ives je bil kakor vedno tudi tokrat odličan. Preveč pohvaliti ga pa ne smem, da se ne bo pre zgodaj prevzel. Še vedno upam, da bo hodil po stopinjah pianista Horowitza.

Nato je njegova mama dr. Dominika prisrčno, z vso dušo in močjo svojega lepega glasu zapela pesmi »Kje so tiste stezice« in »Pri farni cerkvi«. Na klavirju jo je spremljal pianist in učitelj glasbe Opačič.

Helka Puc Clement je nato recitala lepo in razločno sestavek o Sloveniji »Kako opisujejo Slovenijo Amerikanci«. Ker je nekdo pripomnil, da sem ga verjetno napisal jaz, moram še enkrat ponoviti, da je bil sestavek vzet iz knjige »Yugoslavia«, iz serije Fodors Modern Guides.

Članek povzdiguje Slovenijo in Slovence. Zato bi kdo upravičeno sklepal, da ga je napisal kak Slovenec. Navajam nekaj stavkov:

»V mnogih ozirih je Slovenija bolj razvita kot katerakoli druga jugoslovanska republika. To je posledica dejstva, da

V BLAG SPOMIN

OB PETNAJSTI OBLETNICI
SMRTI NAŠEGA DRAGEGA
MOŽA IN BRATA

JANEZA JAKLIČ

ki nas je za vedno zapustil
3. decembra 1971.

Leto za letom se v večnost izliva,
težke ločitve spomin se budi;
ljubezen do Tebe pa vedno je živa,
vsem našem življenju kot lučka gori.

Žalujoci:

ROZI — žena

Sestra ANA PETRIČ
z družino v Clevelandu,

sestre in brat z družino v Evropi.
Cleveland, O., 2. dec. 1986.

IZ NEWYORŠKE PROSVETE

je bila Slovenija že od Karla Velikega del Svetega rimskega cesarstva, ko to druge republike niso bile. Takoj vidite, da je značaj Slovenije srednjeevropski in ne balkanski. Pokrajina, stavbe in glavno mesto Ljubljana so popolnoma avstrijske. Zasenežene gore, položni travniki, krasni vrtovi z vrtnicami, krvomočnicami, nagelji in dalijami vas spominjajo na avstrijske Alpe.

Čeprav je ta iluzija močna, takoj izgine, ko vidite Slovence, katerih način življenja je alpski, jezik pa slovanski.

Slovinci so istočasno sanjачi in garači. Živeči na križišču treh civilizacij — nemške, slovanske, latinske — so prijetni ljudje in neke vrste jezikoslovci. Večina govori nemško, mnogi italijansko, izobraženci znajo francosko in mladina se v šoli uči angleško.

Po razdobju različnih oblasti so postali alpski Slovenci mejna provinca velikega kraljestva Karla Velikega, prišli za 1000 let pod avstrijsko oblast in se borili za Habsburžane proti Turkom.

Prva slovenska knjiga Primoža Trubarja je izšla l. 1551. Toda šele liberalne reforme cesarja Jožefa II. in Napoleono-va okupacija so zbudile slovensko renesanso.

Slovenski jezik je starejši in težji od srbohrvaškega. Njegova uporaba je omejena na Slovenijo. Kmečka odločnost ohraniti svoj jezik je utrdila Slovence, da so preživeli več kot 1000 let tuje oblasti in se ohranili kot posebna narodna jednota.«

Nato je Simon Kregar jasno in z občutkom recital pesem O. Mauserja: »Domovina«. Povedal ni nič novega! Vse, kar čuti Mauser, čutimo tudi mi, ne znamo pa tega tako lepo povedati kot on in še v pesmi povrh.

Na naše ure prihajajo čisto tudi taki, ki ne razumejo slovenščine ali samo malo, zato moramo dati na spored tudi točke v angleščini, da imajo vsaj nekaj od ur, ko se že potrudijo, da pridejo med nas.

Zato je Jerry Zupan recital v angleščini Ivan Cankarjev »Pozdrav domovini«, ki smo ga v slovenščini čuli že pred leti. Nejče je vedno dober recitator, pa naj bo to v slovenščini ali angleščini. Ima lep glas in privlačen nastop.

Zaključili pa sta prvi del sestrici Vanesa in Elizabeta Šolar. Vsaka je odigrala kratek komad na klavirju. Sta korajžni in kažeta voljo napredovati.

V odmoru smo pozdravili v svoji sredi dva mlada zdravnika iz Ljubljane, dr. Borisa in dr. Silvo Sotošek, ki sta na obisku v New Yorku, Marjio Nanut in sina Klemena iz Kanala na Soči, ki sta na obisku pri hčerki oziroma sestri dr. Dominiki Lango.

Misijonski krožek nas je obvestil, da je njegova prirediteljica prinesla \$1400.00 za slovenske

misijonarje.

II. del

V drugem delu je prva nastopila 17-letna Ljubljanka Jerica Rojko. Talentirana deklica v vseh ozirih! Že devet let igra klavir. Jeseni je prišla sem iz Slovenije in hodi v 4. razred srednje šole (high school) in je že med prvimi v razredu, v angleščini pa prva! Iz njene klavirske tehnike se vidi, da je imela dobre učitelje. Igrala je Debussyjevo »Deklica z lanenimi lasmi«.

Nato so nastopili Zupančiči. Mama Marinka je prisrčno in ljubko zapela »Tam kjer teče bista Zila«. Sin Andrej in hčerka Inga sta pa recitala vsak po eno pesem »Slovenija« v angleškem jeziku, ki sta jih napisali dve mladi Slovenki iz Avstralije po svojem obisku domovine. Obe pesmi izražata globoko ljubezen do slovenske zemlje, občudovanje njenih lepot in iskreno željo, da bi jo kmalu zopet videli.

Vsi trije so bili odlični. Andrej in Inge sta bila poleti s starši v Sloveniji in sta oba pesmi recitala lepo, predano in toplo, saj sta oba izražala to, kar sama čutita.

Tomaž Remec nam je povedal, kaj je napisal v svojem romanu »Cvetje v jeseni« pisatelj Ivan Tavčar o Sloveniji in slovenski kmetici, stebri slovenske domovine.

S tem smo zaključili pogovor o Sloveniji.

Ker je november, smo se na kratko spomnili tudi svojih dragih umrlih in ker bo konec meseca Zahvalni dan, smo se tudi zahvalili Bogu za vse dobro, ki smo jih prejeli v tem letu.

Simon Kregar je recital ganljivo pesem pok. Marijana Jakopiča »Rodnemu bratu«, enemu izmed 12 tisoč zapornikov.

Anki Babnik in Peter Remec sta pa prebrala v angleščini in slovenščini proglas prvega guvernerja kolonije Massachusetts Williama Bradforda ob praznovanju prvega Zahvalnega dne, ki je bilo 23. novembra 1623.

Kakor druge tako je tudi ta ura dokazala, da še vedno velja stari rimski rek *Do ut des!* ali po slovensko: »nudi ljudem nekaj in bodo prišli!« S samimi opomini, grajami in nauki ne dosežeš nič!

Dr. Zdravko Kulan

Slovenska redovnica Jakoba Jelovšek umrla v Zagrebu

Slovenska redovnica Jakobina Jelovšek je umrla 23. oktobra v bolnišnici v Zagrebu. Rodila se je leta 1904 v Zaplani nad Vrhniko. Stopila je v red školskih sester. Vse svoje redovniško življenje in delovanje pa je potekalo po župnijah v Bosanskem Posavju. Povsod so jo cenili zavoljo njene požrtvovalnosti in iskrene pobožnosti. Veliko je molila za duhovnike. Pokopali so jo v kraju Klošter Ivanič.

Maks Milanez

Kritična ocena

Pisana slovesnost v Chicagu

(Ta dopis je čakal nekaj tednov na urednikovi mizi in je radi tega glede ocenjene prireditve zastarel. Zdi se mi pa, da je vsebina dopisa v marsičem splošno veljavna in zanimiva, ker se spopadajo s podobnimi problemi kulturni delavci v drugih naselbinah. Ur.)

CHICAGO, Ill. - Vsakoletno praznovanje Slovenskega dne se je spet ponovilo kot zborovanje. Mlado in staro je prihitelo, že prav zgodaj zvečer, 25. septembra, k Sv. Štefanu, da bi videlo in slišalo, kaj je pripravila Slovenska radio ura v ta namen. To pač, česar se med letom pogrēša: Lepe besede, ganljive pesmi in mikavnega plesa v narodnih nošah, vse z domače grude.

Poleg šaljivega sporeda na tej proslavi, naj bi se vključil vsaj delec naše omike, ki naj ne zamre na tujih tleh, marveč se vzdržuje, obnavlja in napreduje. S tem nam bo pričaran občutek, da je vsakdo izmed nas le en členek verige, ki vzdržuje naša izročila in jih podaja naprej, nasledstvu v skrb in nego. Tudi potreba skupnosti se bo občutila ob tem: Naj vsi Štajerci, Prekmurci, Gorenjci in Dolenjci z Notranjci, Primorci in Belokranjci pomenijo le eno. (To je tudi bilo potrjeno v zaključni točki sporeda, ko je strnjena veriga simbolično povezala naše pokrajinske fragmente v celoto, ob navdušenem ploskanju dvorane.) Kulturni odenki, ki dosegajo umetniško stopnjo, naj potrdijo, da si lahko privoščimo »razkošje«, se pravi predstavitev, ki bo vzbudila ponos in navdušenje.

Spodbuda

Izbira sporeda je v glavnem imela zgleden namen: razvedriti naše občinstvo in mu s tem zrahljati vsakodnevne napetosti. Zato naj bi bila na sporedu ubrana pesem, nekoliko prizorov naših šeg in navad, plesne točke v narodnih nošah in nekaj primerov, ki kažejo napredek pri mladini. Vse to bi naj prepletala naša govornica, bodisi književne kakovosti, ali pa izmenično v posameznih narečjih.

Občinstvo bo rado videlo, koliko talentov imamo v svojih vrstah in kako uspevajo v domoljubnih prizadevanjih. Vemo, da je to izvenšolska požrtvovalnost, ki terja hvaležnost in vzpodbudo od navzočih. To jim dvigne pogum za nove odrske priprave, zlasti tistim, ki omahujejo pri sodelovanju. Zato jim brez zadržkov pokažemo, s ploskanjem, da nam je prijetno pri srcu, kadar predstava teče gladko.

Spodbuda je v resnici na

obeh straneh, na odru in med ljudstvom, saj je ves prizor končno le podajanje ljubezni do svojega rodu in dobrin, a to združuje, kljub vsem razlikam. Nastaja sprijemanjek pestrih odtenkov skupne duševnosti, kot bi si sezali v roke, preko planin in dišečih senožitij. Nevidna, toda harmonična sinteza naših prvin, iz česar se poraja občutek praznika.

En takšen večer, vsaj enkrat letno, nam je nujno potreben in nezamenljiv. Lep del prireditve se je v resnici tudi obnesel po tej shemi. Spomnimo se podrobnosti tega srečanja.

Vokalni del

Vzvišeni začetek so nudili gostje iz Milwaukeeja. Venec pesniških umetnin nam je podal GALLUS z zborovodjo prof. Leonom Muškatevcem. Ta mojster ušesa in okusa poklicno neguje našo umetno pesem in pripravlja le brezhribne dragocenosti. S himnama je zadostil ceremonialnim obvezam, z ostalim sporedom pa vsem tenkočutnim ljubiteljem klasičnih del. Poudarjeno lepoto glasu smo slišali pri g. Juriju Lipovšču. Le škoda, da ni bila temu prilagojena potrebna tišina. Podobno je navdušila umetnica ga. Mitzi Bregant, ki je »od zunaj« podprla ženske vloge in s tem ovila nastop s praznično tenčico.

Spored je obsegal znane in manj znane pesmi, prikljane iz davnine, ki smo si jih želeli slišati, vsaj enkrat, v zanosni kvaliteti. To je pevcem tudi uspelo. Hvala vam, prizadevni prijatelji in obiščite nas zopet!

Godbeni del

Tu gre za prihod mladih, skoro nedoraslih izurjencev pod taktirko patra Vendelina Špendova. Takega nastopa njegova posadka še ni imela. Kljub nepopolni zasedbi je izvojeval nadvse prikupen uspeh.

Če naj vzpodbudimo posamezne člane z zasluženim priznanjem, jih naštejmo zapovrstjo. Začnimo z dozorevajočo violinistko Mileno Goršič in njeno skladno adjutantko, sestro Olgo. Sorodno mehkobo, in hkrati živahnost so nudile flautistke Mary Sever, aktivna Mojca Magajne in neprekosljiva Erika Arko, tokrat na piccolo instrumentu. S klarinetom sta se izkazala v občutljivem podajanju Gregor Goršič

in nadpovprečni Mihael Arko. Z lovskim rogom je presenetil Filip Arko, v solistični kvaliteti, a trobentarje je, po naključju, predstavljal edinec Marko Magajne, s pogumom in samozavestjo. Ob njem je brat Miha zaključeval krog z bas klarinetom.

Pogrešana je Jeanny Stariha, ki bi bila izpopolnila violinsko prijetno barvo in prispevala k dinamiki. To glasbilo terja številno udeležbo.

Zdelo se je, da, kljub razredčenosti, prvič slišimo njihov umetniški izraz. Predvsem so presenetile »Žabe«, ko smo slišali vse barve in tehnične kapacitete. S posebno vnemo je med žabami regljala oboistka Mari Arko, najmlajši član orkestra. O koračnici Radetzkega bi dejal, da jim je naložena malce prezgodaj.

Otroški folklor

Štiri prikupne prizore so nudile mlajše plesne skupine. Prvo (»Rožmarin«) je pripravila ga. Corinne Leskovar, drugo (»Nagelj«) in četrto (»Ciciban«) gibčna Mojca Magajne, tretjo (»Metuljček«) pa neutrudljiva Kathy Glavač. Tu je šlo za vidno požrtvovalnost teh mladih učiteljic, in uspeh obenem. Veliko ur je šlo v ta namen in ta mladina ve že danes, da brez potú ni medú, in da plesna umetnost ni malenkostna v svojih zahtevah. Bolje so se izkazale deklice. Fantički so se bali za svoje klobučke vendar se temu ni zamerjalo.

Intermezzo

Program je bil približno razpolovljen s predstavo nove Gospodične Slovenskega dne. »Krono« je sprejela tokrat čedna Cynthia Mikec, s prepričljivo hvaležnostjo in pozdravnim govorom. Izrazila je ponos in dolžnost obenem, da bo negovala tradicijo in nudila zgled dobre Slovenke. Mnenja smo, da bo dovolj, če posnema dosedanje gospodično, Mary Žerdin, ki je vse leto nudila nesebičen primer v vednjo in ob vsaki dejavnosti. Ustoličveni šopek je novi gosposodični dal vedeti, da pri nobenem delu ne bo sama, brez pomoči in spremstva, od strani tistih, ki danes pozdravljajo njeno izbiro.

Ostali del večera, prej in po- slej, nas — žal — ni navdušil v enaki meri. Predvidena pestrost ni zatajila v sporedu, marveč v izpeljavi. Spremljava ni opravila svoje naloge. Niti ni bila čista, niti dovolj glasna, da bi bila namensko deležna publika in morda tudi igralci. Plesni pregibi se niso mogli zlivati z omahujočo glasbo. Tudi mikrofoni so le občasno služili in so prizori trpeli na obeh gladinah, med občinstvom in na odru. Škoda se občuti, ko se izjalovi toliki trud in se zamaja umetnina ob tehničnih pomanjkljivostih. Ali se niso te razpoke pokazale že na vajah?

Bistvene vrzeli

Kar sledi, skozi te vrstice, naj ne piči nikogar osebno.

Gre za skupno ranó, ki ji ni pomoči in ji ne bo pomoči, do-

kler nas ne gane njena bolečina.

Nečesa je izrecno manjkalo letos, bolj kot kdaj poprej. Morda uganete sami in vam ne bo prijetno pri srcu, ker si delimo krivdo in njen pomen. Pogrešali smo slovenske besede; tople, pojoče govornice naših dedov, naših mater in vseh tistih, ki so ostali na rodni grudi. Kako pičlo vlogo je imela

(Dalje na str. 7)

MALI OGLASI

Mesto oskrbnika

Slovenska pristava ima odprto mesto za oskrbnika prostorov Slov. pristave v Harpersfieldu, O. Kdor se zanima, naj pokliče 216-486-8862. (90-94)

Full Time Receptionist

Responsibilities include light bookkeeping and typing. Previous experience required. Please call Anne Marie — 692-2225. (90-91)

FOR RENT

4 room apt., up. Glass Ave. Call evenings and weekends: 481-0812. (90-93)

CUSTODIAN COUPLE

for 17 suite apt. bldg. in Rocky River (live-in), must know plumbing, maintenance. Position available on Dec. 20. Call 731-3837. (90-91)

FOR RENT

½ of a duplex — 6 rms., garage and yard. Available by Dec. 20. \$370 per month 731-3837 (90-91)

FOR RENT

2 apts., up. 4 rms & bath each. Newly decorated. St. Vitus area. 431-8998. (x)

For Sale by Owner

Mod. 3 bdrm Euclid Col. Form. Din. rm. Lge family rm. Great family home. Good cond. — 692-0633. (x)

Odda se stanovanje. Hiša ima pet lepih, čistih sob in kopalnico. Severno od St. Clairja na Quinn Ct. Nič živali. Kličite 361-3716. (90-93)

Stanovanje

Oddajo se tri neopremljene sobe na prvem nadstropju, blizu sv. Vida. Kličite 881-5679 ali 942-6750 med 6. in 7. uro zvečer. (90-93)

Ugodno prodam obnovljeno, nedokončano hišo, na Wiltoughby Hills z 2 akri (ali 6, če želite). Za ogled pišite na: Mr. Babuder, 2275 River Rd., Wlby. Hills OH 44094, tel. 266-7378 od 8. do 5. pop. (90-96)

FOR SALE

1985 VW GTI, 2 door, sunroof, foglights, AM-FM cassette. Still under warranty. 17,500 mil. \$7,800 or best offer. Call 881-5777. (90-92)

OPEN SUN. 1 — 4

1915 Muskoka off E. 185 St. Alum. sided 3 bedrm. Bungalow. Owner - broker. Central air, Washer, Dryer, Range & Pool Table. All for \$49,900.

EUCLID BRICK DOUBLE 3 bedrms. Excellent condition. Call for details!

Geo. Knaus Real Estate
819 E. 185 St.
481-9300

COOK WANTED

Collinwood Slovenian Home. Needed for lunch time trade. Contact Dan Pavsek — 531-8199. (x)

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Kanadska Domovina

Baragov misijonski krožek pri župniji Marije Pomagaj

TORONTO, Ont. — Bil sem naprošen, da napišem poročilo Baragovega misijonskega krožka za Vseslovenski misijonski simpozij v

Tinjah na Koroškem. Ker je v poročilu nekaj zgodovine, orisana pa je tudi splošna dejavnost krožka, ga kar v celoti objavljam. J. K.

1. Nekaj zgodovine. — Kdaj se je ta misijonski krožek ustanovil, je težko točno ugotoviti, ker prvih zapisnikov ni več. Tako nam ostane le spomin prvih, ustanovnih članov.

Prvi ustanovni sestanek je bil pri pok. Leopoldu Špringerju na Oakwood Ave. To je bilo najbrž kmalu po prihodu misijonarja na Kitajskem, g. Janeza Kopača, ki je preko Philadelphije prispel v Toronto 20. avgusta 1952. Prvega sestanka so se udeležili: č.g. Janez Kopač, g. France Turk ter gospodični Ivanka Levstek in Štefka Štukelj.

Nekaj naslednjih podatkov je povzetih iz brošure »Utrinki duhovne rasti«, izdane ob 30. obletnici župnije Marije Pomagaj.

Za misijonsko nedeljo 1952. leta je pod geslom »Dana mi je vas oblast« priredil akademijo g. France Turk;

4. januarja 1953 je misijon-

ski krožek, pod vodstvom g. Zvoneta Hrastnika, priredil božičnico;

27. junija 1954 je Misijonski krožek priredil Baragov dan, ki ga je vodil škof dr. Gregorij Rožman;

23. oktobra 1954 je bila prva prireditev v novi cerkveni dvorani: Misijonska proslava z govorom, petjem in filmom o sv. Pavlu; prireditelj je bil Misijonski krožek;

6. januarja 1955 je bila misijonska prireditev s filmom »Delovanje sv. Duha v Kili-mandžaro«;

5. februarja 1961 je Misijonski krožek priredil Baragovo proslavo.

Po odhodu pok. brata Cirila Verdника v Montreal je Misijonski krožek kmalu prenehal delovati. Misijonski duh pa je ostal še živ. Tako je krožek na pobudo pok. Janeza Muhiča 16. junija 1966 pričel znova delovati.

2. Krožkove prireditve in sodelovanje župljanov. — Krožek je po obnovitvi štel 20 članov. Sedaj jih šteje 12. Nekaj jih je že umrlo, drugi vsled boleznih ali prezaposlenosti ne zmorejo. Radi pa ob prireditvah priskočijo na pomoč še drugi župljani iz obeh župnij, tako, da stvar vedno gladko steče. V tem se vidi, da imajo ljudje smisel za misijonstvo ter radi prostovoljno priskočijo na pomoč, če se jim ponudi prilika za to.

Po obnovitvi krožka l. 1966, se je ta omejil le na dve letni prireditvi in sicer: I.) Na misijonsko nedeljo popoldne ima molitveno uro z blagoslovom v cerkvi, čemur sledi misijonski govor s tombolo v dvorani; II.) zgodaj spomladi je določena še ena nedelja, na kateri se pripravi za župljane zajtrk in kosilo s srečolovom. Obakrat je dvorana napolnjena. Ob tomboli še manjša zraven in galerija.

Sestanki članov so enkrat na mesec. Sestanek se prične z molitvijo rožnega venca, čemur sledi duhovna misel s čitanjem pisem misijonarjev. Pred koncem se uredijo še vse poslovne zadeve s tajno nabirko, nakar se sestanek zaključi z molitvijo.

3. Stiki z misijonarji. Koga krožek podpira. — Več ali manj Misijonski krožek podpira okrog 70 misijonarjev. Glavni darovi se razpošljejo po misijonski nedelji, med letom pa še kam, kjer se pokažejo potrebe in se misijonarji priporočajo za pomoč.

Krožek podpira vse slovenske Jezuite in njihove pomočnike v Zambiji; vse slovenske misijonarje na Madagaskarju; sestre in dva brata duhovnika Bajec na Slonokoščeni obali. Nadalje dobivajo pomoč: sestre Ks. Pirc in T. Novak ter Mirco Trusgnach na Tajskem; dr. J. Janež, F. Rebol in sestra R. Brilej na Tajvanu; Stanko Pavlin in sestra A. Miklavčič v Hong Kongu; I. Kešpret, sestra T. Medvešek, sestra C. Resnik, L. Zabret, J. Cukale, P. Bernik in sestra M. Sreš v Indiji; Valentin Poznič, sestre M.V. Novak, B. Šteh, A. Šteh, J.E. Pogorelec v Južni Afriki; E. Ketiš, M. Kadunc v Togu; A. Horvat, J. Mlinarič in sestre B. Kaučič, V. Gerkman v Burundiju; E. Benko, M. Drevenšek in Z. Kravos v Zambiji; V. Kos na Japonskem; D. Hočevar v Indoneziji; S. Burja v Keniji; J. Kra-

pismo, v katerem nam je bilo dano vedeti, da so komunisti 13. maja 1945 v Reichmanovem gozdu nad Ostrovco na Koroškem pobili 16 ljudi, med katerimi je bilo 13 moških in 3 ženske. Po prizadevanju župnika Memmerja iz Glinj, so te žrtve prekopali in jih pokopali na Glinjskem pokopališču. Tam se jim je postavil dostojen spomenik, o katerem pisec zgornjih vrstic govori.

Kdo so mučenci, ki so že na svobodnem koroškem ozemlju morali plačati s svojim življenjem, še ni dognano, vendar je prav teh 16 žrtv simbol podivjane zlaganosti OF, ki ni omejila svojega pobijanja na ozemlje ožje domovine, temveč je svoje nasprotnike morali tudi v zavetju svobodnega sveta.

Ta skupen grob 16 mučencev nam je vsem dostopen. Oskrbujmo ga in ga napravimo del našega vsakoletnega romanja v Evropo in kot grob tistih, ki jih ne moremo obiskati, pa nam bodo v molitvi na tem grobu blizu in z nami združeni. Podprimo torej izreden podvig teh slovenskih narodnjakov, ki so tem našim žrtvam izkazali na ta način svojo ljubezen in spoštovanje, za čemer mi ne smemo zaostajati.

Obračam se torej na vse, ki ste pripravljeni v te svrhe kaj darovati. Darove lahko pošljete na moj naslov:

Otmar Mauser
338 Woburn Ave.,
Toronto, Ontario,
Canada M5M 1L2

Za vsak najmanjši dar se v imenu svobodnjakov v Evropi že v naprej zahvaljujem!

Vaš Otmar Mauser

Počitnice so za nami

TORONTO, Ont. — Počitnice so že zdavnaj za nami. V šolah učitelji še dva meseca in več poskušajo bistrirati nadebudne glavice. Kaj pa učenje našega slovenskega jezika? Kdo ga poučuje, kje in kdaj? To so vprašanja, ki jih je treba takoj razrešiti. Ne da se nič odlašati.

Kaj mislim o tej tako važni nalogi? Slovenskih šolskih programov najbrž ni prav dosti tu v Kanadi. Verjetno bi se dalo marsikaj zboljšati v tem oziru. Treba pa je seveda mnogo dela in načrtov.

Čigava je prva dolžnost pouka slovenščine? Prav gotovo drži, da še tako dobra slovenska šola ne more delati čudežev, če starši prepuščajo vso skrb in vse delo le šoli. Otrok se najprej in najbolje nauči slovenščine doma, kjer bi jo moral vedno slišati in tudi govoriti. Se ni treba prav nič bati, da bo imel težave z angleščino v šoli. Nasprotno, počutil se bo dobro, ker bo vedel, da zna že nekaj več kot njegovi sošolci. To je eno.

Drugo pa je bogastvo slovenskih glasov. Je neprimerno bolj obsežno kot npr. glasoslovje angleščine. Tako je znanje slovenščine tudi zelo dobra podlaga za učenje drugih jezikov. Kajti kdor zna dva jezika, se dosti laže in hitreje nau-

mar v Novi Gvineji; E. Chiuch v Tanzaniji; Z. Škerlj v Botswani; R. Roberts in R. Mrzel na Filipinih; A. Martelanc v Izraelu.

Mnogi teh nas v času dopusta tudi osebno obišejo in poživijo naše sestanke, na katere ob takih prilikah povabimo vse župljane, s predavanji, v katerih podrobneje prikažejo svoja misijonska področja.

4. Skupna letna podpora misijonom. — Leta 1966 je bilo odposlanih v misijone \$925.01. Potem se je vsota vsako leto stopnjevala, nekaj zaradi inflacije, a tudi zaradi večje darežljivosti ljudi. Tako je mogel krožek v letu 1985 odposlati v misijone kar \$21.018.94.

5. Pomen krožka za župnijo ter celotno slovensko skupnost v Torontu. — Misijonski krožek od časa do časa tudi v časopisih poroča o delovanju in potrebah misijonarjev. Tako marsikdo daruje za tega ali onega misijonarja. Gotove osebe redno od svoje pokojnine odstopijo del svojega dohodka za potrebe misijonov.

Na splošno je opaziti, da ljudje denar neradi sami pošiljajo. Hitro so pa pripravljeni dati, če je neko središče, ki za to skrbi, kamor lahko denar oddajo ter povedo, komu in v kakšne namene naj se pošlje. Večina jih daruje kar »za misijone« potem krožek odloča, kam denar gre. Za druge pa

či še tretjega.

Vem pa, da ni lahko in da je treba precej truda, da se tukaj rojeni otroci nauče slovenščine. Toda vsak trud je bogato poplačan čez nekaj let. Ko pridejo v zrela leta, spoznajo, da sta imela oče in mati prav, ko sta jih učila slovenščino.

Morda bo marsikdo rekel, da sam ne zna dovolj, da bi učil svoje otroke, da nima dovolj šole za seboj, da sam bolj počasi bere ali kaj podobnega. Vsak tak izgovor prav nič ne velja, ker tudi otroci počasi dojemajo in ker ima danes vsakdo širšo izobrazbo, kot jo je imel človek iz prejšnjega stoletja.

Kdo je bil moj prvi učitelj? Bil je to moj stari oče, ki je prav počasi bral. Hodil je le v enorazredno šolo v prejšnjem stoletju v bivši Avstriji. Takrat še ni bilo toliko šol kot jih je danes. Morda so jih zato tudi bolj cenili kot jih pa danes.

Ta mož mi je spomladi učil črke kar pred hišo na javorovih hlohlih. Knjigo za prvi razred je bil kupil od neke deklice, ki je ni več potrebovala. Tako sva mnogo spomladanskih ur presedela na tistih hlohlih in prebirala abecednik. Ni bilo lahko. Še sedaj, po tolikih letih, se spominjam, koliko rajši bi bila takrat tekala po travnikih, pa sem morala sedeti poleg njega in prebirati zlog za zlogom. Ko sem jeseni prišla v prvi razred, sem pa že znala brati in učenje je bilo lahko in mi ni nikoli delalo težav. Zahvaliti se moram torej mojemu staremu očetu, ki je bil moj prvi učitelj in mi je dokazal, da se je treba učiti, če hočeš kaj znati. Brez muje, se še čevljev ne obuje.

Poleg učenja doma in v šoli pomaga tudi sodelovanje pri pevskih zborih in odrskih predstavah. Tudi to je dober vir za učenje in ohranjanje našega slovenskega jezika. Skratka, čim več vaje tem več uspeha. In kolikor jezikov znaš, toliko glav veljaš, tudi drži.

Namesto da otroci buljijo v televizor, naj bi rajši na glas brali slovenske knjige in se učili na pamet slovenske pesmi, da bi se jim bistrila pamet in utrjeval spomin pri učenju jezika svojih mater in očetov. Veliko škodo delajo tisti starši, ki se mučijo z angleščino namesto da bi govorili s svojimi otroci v lepem slovenskem jeziku.

Malo nas je po številu in če sami ne bomo skrbeli za svoj jezik, tujci si prav gotovo ne bodo prizadevali, da bi jo učili. To vsakdo lahko ve. In prva šola slovenščine naj bo dom, ki naj da dobro podlago našemu slovenskemu jeziku; otroci bodo že spoznali, da je bilo dobro in prav, kar so se naučili v mladih letih.

M.M.

Slovenskim rojakom v vednost

TORONTO, Ont. — Nedavno sem dobil pismo iz Evrope od nekega zavednih Slovencev, ki mi je v pismu pisal tudi naslednje:

Gotovo ste pred kratkim v eni zadnjih števil »Svobodne Slovenije« brali članek o spomeniku na grobu naših žrtv v Glinjah, blizu Borovelj, na Koroškem. Par ljudi v Nemčiji in Avstriji nas je zbralo skupaj in potrebno vsoto, da smo napravili res lep marmornati spomenik, na najbrž edinem grobu naših ljudi, ki se nahaja na svobodnih tleh.

Z zbirko smo pokrili skoraj vso, precej veliko vsoto, za spomenik. Le majhen del vsote je ostal nepokrit. Imeli pa bomo še stroške za dostojno vzdrževanje spomenika, za okrasitev z vencem in lučmi vsako leto na dan Vseh svetih (poleg še nepokritega dolga).

Zato Vas naprošam, če bi mogli med našimi ljudmi v Kanadi in ZD zbrati nekaj prispevkov v dolarjih za spomenik in nam tako pomagati. Zbrano pošljite ....., ki se je najbolj prizadeval, da je prišlo do postavitve spomenika. Ček prosim, pošljite kar na njegov naslov.

Bolje je namreč, glede na evropske razmere, da se imena, ki so v zvezi z nabirko, v časopisih ne omenjajo.

Za Vašo pomoč in prijaznost se vam že v naprej lepo zahvaljujem in vas in vse ostale svobodnjake iskreno pozdravljam.

Dne 23. septembra letos je Kanadska Domovina objavila

**Kanadski rojakil
Dopisujte v Ameriško
Domovino!**

(dalje na str. 7)

KOLEDAR PRIREDITEV

DECEMBER

5. — **Slovensko-ameriški** kulturni svet priredi srečanje s škofom A. Edwardom Pevcem v semenišču Borromeo.

6. — **Slovenski Dom št. 6** ADZ praznuje 75-letnico z večerjo in plesom v SDD na Recher Ave. Igra Joe Fedorchak orkester.

7. — **Slovenska šola pri Mariji** Vnebovzeti v Collinwoodu priredi miklavževanje. Začetek ob 3. uri pop. v šolski dvorani.

7. — **Slovenska šola pri Sv. Vidu** priredi miklavževanje v farni dvorani. Pričetek ob 3. uri pop.

31. — **Pevski zbor Korotan** priredi silvestrovanje v Slov. domu na 15810 Holmes Ave. Pričetek ob 7. zv. Igra Alpski sekstet.

31. — **Baragov dom** priredi silvestrovanje z večerjo in plesom v prostorih Baragovega doma.

31. — **Podr. štev. 1655** Katoliških vojnih veteranov priredi silvestrovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Večerja ob 8.30 zv.

— 1987 —

JANUAR

24. — **Proslava 30-letnice** Baragovega doma v avditoriju Sv. Vida.

31. — **Tradicionalna »Pri-**stavska noč« v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

FEBRUAR

21. — **St. Clair lovsko društvo** priredi Lovsko večerjo v Slov. nar. domu na St. Clairju.

MAREC

29. — **Misijonska Znamkar-**ska Akcija priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

APRIL

4. — **Pevski zbor Zarja** priredi pomladni koncert v SDD na Recher Ave.

25. — **Tabor DSPB Cleve-**land prireja svoj pomladanski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Za ples in zabavo igrajo Veseli Slovenci.

26. — **St. Clairski upokojenci** praznujejo svojo 25. obletnico in prirede svoje letno kosilo v spodnji dvorani SDD na St. Clairju. Serviranje od 1. do 3.30 pop., zabava do 5. pop.

JUNIJ

20. in 21. — **Tabor DSPB Cle-**veland poda spominsko proslavo na Orlovem vrhu Slov. pristave za vse slovenske domobrancelje in vse žrtve komunistične revolucije.

OKTOBER

17. — **Tabor DSPB Cleve-**land prireja svoj jesenski družabni večer v Slov. domu

na Holmes Ave. Za ples in zabavo igrajo Veseli Slovenci.

31. — **Slovenski dom za osta-**rele praznuje 25-letnico z banketom in sporedom v SDD na St. Clairju.

Leninističen način, kako priti na oblast

GORICA, It. - Na velikem srečanju (miting) v Riminiju letos konec avgusta je zadnji urednik dnevnika *La Prensa* iz Nikaragve takole opisal pot do oblasti stalinistov v svoji deželi:

Ljudski upor v Managui (glavnem mestu) se je začel leta 1978, ko so somozisti umorili glavnega urednika dnevnika »La Prensa« Pabla Joaquina Chamorro. Ta mož je bil tisti, ki je združil odporiške sile levice, centra in tudi desnice v Zvezi narodnega odpora zoper fašistični režim diktatorja Somoze. V tej Zvezi so bili prepričani marksisti v veliki manjšini.

Toda mala skupina marksistov, ki je skupaj z nami izvedla revolucijo, se je polastila orožja vojske in vsilila svojo diktaturo. Šele pozneje smo se zavedli, da so, posebno sandinisti, bili skupina leninistov, ki so se skrivali za etiketo, da so katoličani. Mi pa smo mislili, da gre za skupino krščanskih marksistov, s katerimi se je mogoče razgovarjati. Toda v resnici so bili leninisti, ki z nami ni mogoče noben dialog.

V vrhu sandinistov so bili tudi nekateri duhovniki. Jasno je, da nekemu prepričanemu marksistu ne bom vsega verjel. Toda če mi iste stvari trdi kak duhovnik ali celo škof, kako naj bi mu ne verjel? Komunisti v Nikaragvi so izbrali enako taktiko kot Fidel Castro na Kubi; ko je vkorakal v glavno mesto Havano, je bil ves obložen s svetinjami in škapulirji. Na koncu se je izkazalo, da je bil izrazit leninist.»

Iz tega pričevanja je videti, da gre za enako taktiko, kot se je izkazala za zmagovito v Sloveniji, v Vietnamu, na Kubi, v Angoli in drugod: stalinist-leninisti so vedno le majhna skupina. Toda povežejo se s sopotniki, z njimi izpeljejo revolucijo in se na koncu polastijo vse oblasti. Sopotnike pa vržejo v ječe, če se nočejo njim podrediti, ali pa jih izženejo, kot delajo v Nikaragvi in na Kubi. Enaka taktika in podobni uspehi povsod.

To taktiko poskušajo sedaj tudi v Čilu proti diktaturi Pinocheta. Vendar se zdi, da jim za sedaj ne gre po njih željah, ker je slišati, da se je enotna povezava vseh opozicijskih sil razbila, zlasti po atentatu na generala Pinocheta.

Katoliški glas

Kanadska Domovina

RESNICA O TITOIZMU

TORONTO, Ont. - Titoizem — otrok jugoslovanskega socializma — se je porodil l. 1948, ko je Stalin brez ceremonije vrgel Tita iz Kominterne. Rdeči maršal, ki se je svoje revolucionarne stroke naučil v Moskvi, je pri tem dodobra spoznal tudi vse Stalinove metode, kako s pomočjo politične policije NKVD (sedanje KGB) odstraniti vse nezaupne elemente in partijske funkcionarje, ki niso odgovarjali njegovim grandioznim načrtom. Na ta način se je Stalin odkrižal bolgarskih, romunskih in madžarskih partijskih voditeljev ter jih nadomestil z ljudmi, ki so dosledno sledili njegovi liniji.

Zavedajoč se nevarnosti, Tito se ni odzval Stalinovemu pozivu na posvet v Moskvo, ker bi ga tam zloglasna Berijeva policija gotovo za glavo skrajšala. Na srečo je Tito med svojimi nekdanjimi soborci in revolucionarji dobil zadosti opore, da se je Stalinu lahko zoperstavil in Jugoslavijo zapeljal v slepo ulico »samoupravnega socializma«. Kot Stalin, je tudi Tito pričel trebiti vrste

Ko je Mihail Gorbačov letos govoril na partijskem kongresu v Moskvi, je med drugim dejal, »da je internacionalno komunistično gibanje močna enota, ki jo sestavlja ena tretjina svetovnega prebivalstva, in da kljub temu, da si partije niso v vsem enih misli, vse zasledujejo iste cilje«. S tem je manifestativno v to enoto vključil tudi Jugoslavijo. Kar je on označil za »ostro in dinamično konfrontacijo progresivcev z reakcionarji«, je tako tudi jugoslovanske komuniste opredelil na sovjetsko stran.

Štiri mesece pozneje je ta intimnost prišla do izraza, ko se je sovjetska delegacija pod vodstvom Geiderja Alijeva, člana politbiroja in namestnika predsednika sovjetske vlade udeležila v juniju jugoslovanskega partijskega kongresa, na katerem je lahko s ploskanjem pozdravila revitalizacijo aktivistov za skupne cilje.

Skozi vsa leta je jugoslovanski komunistični režim — kot vsi drugi sovjetski sateliti — zatiral domače kritike, posebno še tiste, ki so zagovarjali politični pluralizem, in v deželi, ki je še vedno zelo krščanska, sistematično izločeval vse vernike iz političnega življenja. To navkljub veliki pomoči od zahoda kot od vzhoda v dobi transformacije ekonomije iz agrikulturne osnove v industrijsko. Sodelovanje jugoslovanskega vodstva v tem, kar Gorbačov imenuje »neuklonljiv napredek kolektivizacije sveta za komunizem«, zahoda ni odvrnilo, da je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi si pridobil naklonjenost Jugoslavije.

Ta slepota in nedoslednost sta v prvi vrsti posledica osebnih karizme pokojnega Josipa Broza Tita, katerega slike so šest let po njegovi smrti povslej Jugoslaviji še vedno povsod razobešene. Večji del jugoslovanskega šolskega pouka, filmov, pisanja in oddaj v medijih, je posvečeno povečevanju njegovega junaštva; o

KPJ vseh vidnih in prikritih stalinistov iz komunistom prikrojenega nezaupanja, še bolj pa iz strahu, da so med njimi Stalinovi agenti z določeno nalogo, odkrižati se ga enkrat za vselej. Aleksander Ranković, tedanji minister za notranjo varnost, je bil polnomočno pooblaščen, da s temi ljudmi opravi. Smrtne obsodbe so bile na dnevnem redu. Procesi osumljenih partijskih pristašev so mnoge pripravili v beg čez mejo; nekateri so bežali na vzhod, drugi na zahod, tisoči pa so končali na Golem otoku, odkoder so le redki prišli živi po vsem stradanju in brutalnem pretepanju.

O tem Titoizmu in njegovi lažnjivosti je nedavno Nora Beloff, avtorica knjige »Tito-va umazana zapuščina«, zapisala daljši članek v reviji *Commentary*, ki jo izdaja ameriški judovski odbor v New Yorku. Ker bo vsebina njenega članka bralce A.D. gotovo zanimala, sem ga pripravil v celoti in se takole glasi:

(O. Mauser)

njem slabo govoriti pomeni kriminalno dejanje, ki se včasih manj, včasih bolj kruto kaznuje.

Tito, sin kulaka (sovjetska terminologija), je pričel svojo kariero kot agent Kominterne, od Moskve kontrolirane komunistične internacionale. Služil je kot politični učenec v Moskvi za časa Stalinovih čistk l. 1930-34 in je kot tak pozneje vzpostavil svojo neomejeno oblast v Jugoslaviji in jo držal 35 let, dokler se ni končala z njegovim pogrebom l. 1980, katerega se je udeležilo na stotine voditeljev raznih vlad.

Že to izpričuje, kakšen ugled mu je bil izkazan na zahodu zaradi njegovih treh monumentalnih dosežkov: Postal je znan kot pobudnik narodnega odpora proti nacizmu v Jugoslaviji; bil je edini komunistični voditelj, ki se je uspešno uprl Moskvi in postal instigator »tretje poti«, torej »neopredeljenosti« Jugoslavije in drugih narodov, ki naj bi ostali »nevtalni« v sporu med zahodom in vzhodom. Jugoslavija se še danes smatra za »neopredeljeno«. Vendar vse te tri supozicije zaidejo v resna protislovja pri odkritju dejanskih dogodkov, ki so se v Jugoslaviji za časa njegovega življenja in po njegovi smrti dogajali.

Takoj potem, ko so Nemci 6. aprila 1941 Jugoslavijo napadli in zasedli, se je polkovnik Draža Mihailović umaknil v hribe in tam organiziral odporniško gibanje proti okupatorjem (četniki). Tito, ki ga je Moskva izbrala, da je vodil KPJ, je še vedno operiral v okviru pogodbe, ki sta jo sklenila Stalin in Hitler. Po teh smernicah je dajal navodila aktivistom, da morajo Mihajlovića in njegove somišljenike pri Nemcih denuncirati in jih je tudi sam pozneje označil kot »naše glavne nasprotnike«.

Tito je dobil angleško in ameriško pomoč — s tem tudi javno odklonitev Mihajlovića

— na podlagi dveh pogojev in z obljubo, da bo vodil koalicijsko vlado, v kateri bodo zastopane vse skupine, ki so bile v boju s silami osi vse do časa, dokler okupatorji ne bodo pregnani iz dežele in bo narod s svobodnimi volitvami prosto odločal o svoji bodoči usodi.

Tito seveda ni držal danih obljub. Brez usmiljenja je dal pobiti četnike in vse ostale nasprotnike njegovega partizanskega gibanja, pri tem pa mu je uspelo prepričati svet, da so se ti ljudje pač borili v vojski na napačni strani. (Ne v njegovi stalinistični OF, op. moja).

Te Titove povojne likvidacije antikomunistov in njegova ekspanzivna politika na Balkanu ga je kmalu zunanjemu svetu predstavila kot zagriženega stalinista, kar je tudi bil, saj je v času svojega bivanja v Moskvi pripadal skupini Andreja Ždanova, Stalinovega zaupnika, ko se je v vrhovih ruske partije šlo za oblast. Ta skupina je l. 1948 padla v nemilost, ker je njen vpliv postal premočan in se je Stalin zbal, da bi to lahko privedlo Sovjetsko zvezo v neposredno vojno s Trumanovo Ameriko. Ždanov je nenadoma »umrl«. Tito, ki je Stalinove metode pri reševanju takih problemov predobro poznal, se ni odzval Stalinovemu vabilu na posvet v Moskvo, ker je vedel, kaj ga tam čaka. Pri reševanju svoje glave se je obrnil na ljudi, ki so z njim konspirirali in organizirali komunistično vstajo v Jugoslaviji in sedaj predstavljali močno in zanesljivo politično in vojaško podlago.

V tem prelomu s Stalinom mu seveda način zahodne svobode ni prišel niti na misel. Nasprotno! Njegova inklinacija je bila postati večji Stalinist kot je bil Stalin sam. Nasilje se je stopnjevalo; nacionalizacija na vseh področjih je bila v polnem teku, zlasti kolektivizacija kmetijstva. Kmetje, ki so tej kolektivizaciji nasprotovali, so z minimalno produkcijo pov-

(dalje na str. 7)

O Baragovem krožku v Torontu

(Nadaljevanje s str. 5)

kakor želijo.

Misijonarji se v pismih in osebno ob obiskih priporočajo tudi za duhovno, molitveno pomoč. K temu se redno nava- ja člani krožka, kot druge lju- di, da dnevno v misijonske na- mene molijo, ter v ta isti na- men darujejo svoje žrtve.

V pogledu krožkovega delo- vanja tudi ni strogih župnij- skih meja in v tem oziru obe torontski župniji lepo sodelu- jeta. Večkrat se pritegne tudi ljudi, ki žive izven teh meja.

Brez krožka bi slovenska skupnost gotovo bila precej okrnjena na svoji dobrotelno- sti, predvsem še v smislu dol- žnosti vsakega kristjana do misijonov. To osrednjo misel v ljudeh budijo ravno misijon- ski krožek in njegovi duhovni voditelji skozi vsa leta njego- vega obstoja. (Konec)

Letošnja prireditelj za Misijonsko nedeljo

Kot vsako leto, se je pričela s pobožnostjo molitvene ure in blagoslovom v cerkvi, nato na- daljevala v dvorani.

Na mesto predsednika krož- ka Janeza Marentiča, ki je šele pred kratkim prišel iz bolnice, je udeležence pozdravil ter pri- čel s sporedom krožkov bla- gajnik Jakob Kvas. Prva je na- govorila navzoče ga. Ivanka Krevs. Na kratko je opisala delovanje misijonskega krožka in izrazila željo, da bi več ljudi sodelovalo ter se včlanilo v krožek, to predvsem mlajši.

Župnik g. Ivan Plazar je po- zdravil navzoče, sledil je kra- tek govor g. Tomaža Mavriča, ki v svojem pastoralnem delu veliko časa prav misijonom posveča.

Nato je besedo povzel g. Janez Kušar, ki že več let vodi naše tombole. Pričel je z že težko pričakovano igro. Sicer je bil najbolj napeti del po od- moru, ko so se navzoči okrep- mori, ter se je pričelo igrati za glavne tombole. Kmalu se je oglasila ga. Agata Žoldoš, ki je odnesla prvo tombolo. Kmalu nato pa še drugo! A, žal, je morala sporočiti, da ta- blice niso bile njene, ampak od nekoga drugega, ki noče biti imenovan. Ta pa je res moral biti velik prijatelj misijonov, ker je celotno vsoto \$550 vrnil in daroval za misijone! Bog naj povrne njemu in tudi vsem drugim darovalcem, ki so se zopet letos odzvali in po svoji

zmožnosti s svojimi darovi podprli naše misijonarje.

Ob zaključku tombole je mogel blagajnik poročati sle- deče: Za prodane tablice \$4,082.00; dohodek kuhinje \$701.63; darovi \$5,863.47. Skupno torej \$10,647.10.

V naslednjih dneh so darovi še prihajali. Tako imamo tren- utno, ob tem poročanju, za razdeliti \$12,877.10. Ta denar se bo na naslednjem sestanku razdelil na okrog 70 misijonar-jev. Upamo, da bodo pomoč misijonarji prejeli še pred božičnimi prazniki.

Nekaj o nadškofu dr. Alojziju Ambrožiču

Kaj pa dela vaš gospod nad- škof, me je zadnjič, ko sem bil v ZD, nekdo vprašal. Hm, pravim, upravlja svoje posle, ki mu jih nalaga njegova stan- ovska služba, pa še tu in tam pogleda ter opomni, kakor je prav.

Pred leti smo brali, da je škof dr. Alojzij Ambrožič bil prvi, ki je napisal kritiko o no- vem katekizmu in se večkrat postavil za pravovernost kato- liškega nauka. Le pa, da take stvari bolj poredko pridejo v

Resnica o Titoizmu

(Nadaljevanje s str. 6)

zročili lakoto v mestih. Tito, ki ni hotel riskirati propada revolucije, je preklical pro- gram in taktično spremenil no- tranjo politiko. V zunanji poli- tiki pa je hinavsko pričel igra- ti vlogo malega Davida v boju s sovjetskim Golijatom in zahod zaprosil za nujno pomoč, katero je tudi nemu- doma dobil.

Od takrat naprej so on in njegovi nasledniki na podlagi svojega »antistalinizma« in »protisovjetskega stališča« na ta način izkoriščali in dobivali zahodno pomoč. To navkljub temu, da je bila njihova eko- nomija popolnoma kolektiv- zirana, da so z nasiljem indok- trinirali mase s sovraštvom do zahodnih demokracij, in s taj- no policijo udušili vsak glas demokratične opozicije.

Zahodna pomoč ni preneha- la tudi potem, ko je bil prelom z Moskvo l. 1948 uglajen z obiskom Nikite Hruščova v Jugoslaviji l. 1955. V svojih spominih je Hruščov zapisal, da je bil Tito dober komunist in da je bila njegova izključni-

javnost.

Naj navedem le en primer. Bila je pred nekaj leti, ko je Landy trgovina z nabožnimi predmeti in knjigami bila še na Dundas Streetu. Preslišal sem, kako je prodajalka pojasnila neki stranki, ki je pov- praševala po neki knjigi, tako- le: Je nimamo več. Škof Am- brožič je bil tu in nam odsveto- val prodajo te knjige.

Kar lepo se mi zdelo, da je vendar nekdo posegel v ta kaos, ker tistikrat, po koncilu, je kar mrgolelo izdajateljev knjig, ki so bile versko zelo dvomljive vsebine in so lju- dem, ki so jih brali, vero bolj omajale kot utrdile.

Pred tedni sem bral tudi tole: Nadškof Alojzij Ambro- žič je v poročilu za Metro Toronto Separate School Board pohvalil delo šol, obe- nem pa pridal, da se študentje na splošno bolj bavijo z naku- povanjem in televizijo kot vero. Rekel je tudi, da video predstave in pesnitve, združe- ne s šolskimi plesi, niti malo niso v soglasju s cilji, ki so odobreni v zasnovi katoliške šole. Dodal je še, da se okolje v plesnih dvoranah mnogokrat ne more imenovati krščansko.

(Po reviji »Challenge«)

J. K.

tež iz Kominterne tipična Sta- linova neumnost.

Od l. 1955 dalje sta jugoslo- vanska in sovjetska komunistič- na partija zasledovali »ločene poti« do istega cilja. Kot se je izkazalo, je Tito ubral pot »neopredeljenosti« oziroma, v Tretjem svetu pospeševati gi- banja »narodne osvoboditve« po Titovem lastnem modelu in z izkoriščanjem protiameri- škkih sentimentov.

Od Jugoslavije podpirano gibanje neopredeljenosti je av- tomatično ustoličilo v Združe- nih narodih protizahodno ve- čino, kakor tudi v agencijah te ustanove, in nudilo platformo za »nov mednarodni ekonom- ski red«: recept za darove od produktivnih držav za nepro- duktivne, brez kakršnegakoli vmešavanja v njihove »notra- nje zadeve« (čeprav so nava- dno vselej notranje zadeve ti- ste, ki te dežele delajo nepro- duktivne).

Tudi zveze s neopredeljeni- mi je Jugoslavijo napotilo, da se je opredelila s tistimi arab- skimi voditelji, ki so zahtevali uničenje Izraela in je nudila azil in pozneje celo trenirala mednarodne teroriste. Po ka- znivi akciji ZD proti Kadafiju v aprilu 1986, je jugoslovanski zunanji minister odletel v Tri- poli, da je tam osebno izrazil ogorčenje nad ameriškim »ne- izzvanem nasilju«, na jugoslo- vanski, od države kontrolirani televiziji, pa je v posebnem in- tervjuju Kadafi predsednika Reagana enačil s Hitlerjem.

(Konec prihodnji torek)

Ameriška Domovina je Vaš list!

Pisana slovesnost v Chicagu

(Nadaljevanje s str. 4)

na odru ta lepa slikanica naše kulture, ta praznična podoba naše omike! Iz leta v leto je manj slišati naših besedil, zla- sti med mladino. Le pesem je še ostala v domači govorici, ter nekoliko glasnih molitev med mašo in litanijami. Teh stan- dardov se je tukaj oklenil naš melodični jezik, z vsemi pestri- mi odtenki, in le pri tem ga še vzdržujemo (z nenehnim po- navljanjem).

Še pred par leti smo slišali izvrstnega Kurenta, v primer- ni, neomadeževani govorici in od takrat skoraj nič več.

Kje so deklamacije naših mehkočutnih spevov, balad in sonetov, ki bi nam razigrale srce in utrjevale samozavest? Koliko naših literarnih moj- strov ostane neznano tukajšnji mladini, bodočim izobražen- cem? ... Častno izjemo je nu- dil nocoj le Tone Gaber, z do- padljivim poudarkom; vendar je bila njegova vloga toliko omejena in prikrajšana, da si ga niso mogla naša ušesa prav privoščiti.

Ni daleč čas, ko bo Sloven- ski dan prirejen le v angleščini — če se temu ne upremo pra- vočasno.

Zakaj nazaj?

Kvaliteta slovstvenega dela naših prireditev za širšo publi- ko se vidno umika. Morda z nepovratno selitvijo patra Okorna, ki je npr. opogumil naše (tukaj rojene) otroke za celotno izpoved Kristusovega trpljenja, na Cvetno nedeljo, v slovenščini. Morda z odho- dom Ludvika Leskovarja, ki je Slovenski radio uri dajal vz- gojen pomen in nenehno vz- podbujal h kakovosti odrske slike. (Če ni bilo domačih vrst- nikov, je povabil mojstre npr. iz Clevelanda, češ, Chicago za- služi le najboljše). Morda z »upokojitvijo« prof. Jožeta Rusa, ki je neštete ure prebil med malčki in se z njimi poga- jal za čim boljše deklamacije, posamične ali skupinske. Ali zato, ker ne iščemo pravih kandidatov, niti jih ne pri- pravljamo, kaj šele nagrajuje- mo?

Tale zadnja domneva bo, kot kaže, gotovost.

Ne vemo, kako se določa program in izbirajo kandidati. Ali pride do kakšnega tekmo- vanja med njimi, ali pa je do- volj, če so oni mikavne posta- ve in lahko z listka preberejo, vpričo publike, svojo mini- vlogo? In jo izjecljajo, prav na hitro, da bi se lahko čimprej umaknili za zaveso.

Kdo konsultira program in kdo nadzoruje vaje, s skrbno ocenitvijo generalke, da se vidi, če ustreza čikaškimi Slo- vencem? Zakaj lahko miselno prevračamo to odgovornost na čim manjšo skupino, ali celo na eno osebo, povrhu takšno, ki že morda prehaja v izčrpana leta? Njene dolgoletne izku- snje so široke, kapacitete pa se morajo izpopolniti z mlajšimi in sveže podkovanimi močmi.

Za meje v kakovosti in na- menu prireditve, kakršna je Slovenski dan, moramo skrbe-

ti vsi, ki bi ga radi doživeli kot mogočno slovesnost; saj je nam vsem nameneja. Zakaj ne delimo tega doživetja že v pri- pravah? Verjetno bi kdo po- skrbel za lepo deklamacijo, ali kratko veseloigro, ter za bolj- šo gramofonsko ploščo (med plesom), in za toplo, jedrnato besedo ob otvoritvi.

Skoro leto dni časa imamo do prihodnje takšne slavnosti. Zakaj pričakujemo le od Radio ure, da bo določila snov, ter začetek in potek pri- prav? Ali ne bi kazalo razpisa- ti tekmo za čim boljše ideje in predloge? In še eno — za igral- ce? Ali morda ni takih, ki bi sprejeli s ponosom ustrezno vlogo? Ni časa, pri dijakih in študentih naše krvi? Ko ven- dar to pomeni nenehno vz- gojno nalogo, za zaščito in oplemenitev kulture, našega živega zaklada in nujnega izro- čila? To je vendar naša nepre- trgana zadeva, ki ne sme imeti niti začetka, niti konca...

Revija dosežkov

V praznovanje Slovenskega dne bi morali vsekakor vklju- čiti najuspešnejše točke iz kul- turnih dejavnosti tekom leta. To bi bila ponovitev za tisti (navadno pretežni) del občin- stva, ki mu je utekla »praiz- vedba«. Takih ponovitev sre- čujemo nič koliko, vendar le s plesnimi nastopi, iz leta v leto. Naj omenimo »Kulturne nede- lje« (po maši), koncem vsake- ga meseca, ki so vestno pri- pravljene — v mali dvorani pod cerkvijo. Zakaj bi jih naj ne slišali vsi? In še marsikaka druga uspešnejša točka, po ocenitvi učitelja in oz. ali nav- zočih?

Ne tonimo z zakladi

Gotovi rojaki nocoj niso prišli; med njimi del ugledne inteligence. Ali nam ni dol- žnost, priklicati jih nazaj, ne z opominom, ampak s predsta- vami, kakršnih iščejo in potre- bujejo? Ali ne želimo zaježiti odujevanja lastni omiki? Ko ni na izbiro močnejših manife- stacij?

Novi grobovi

Nadaljevanje s str. 1

Herman L. Habat

V torek, 25. novembra, je na svojem domu v Clevelandu umrl 64 let stari Herman L. Habat, oče Garyja (Kalif.), Johna L., Sharon Stois, Terry- Anne Mayer, Denise Latarski, Dennisa, Michaela (Kalif.), Michelle Zietner (Kalif.), Jo- sepha LaTour, Lorraine Paul- son (Kalif.) in Deborah Yelsik, 18-krat stari oče, sin Mary, pok. Johna in Anne (pok.), brat Johna E., Beatrice Kozar, Ann Trost in Edwarda J., sa- mostojni pleskar po poklicu vse do svoje upokojitve, vete- ran druge svetovne vojne, član Marijinega dvora Katoliških boršnarjev, Pogreb je bil iz Grdinovega pogrebnega zavo- da na Lake Shore Blvd. v so- boto, 29. novembra, v cerkev Marije Vnebovzete in od tam na pokopališče Vernih duš.

Maple Heights Catering

"WE CATER TO WEDDINGS, CLAMBAKES & BANQUETS"

17330 Broadway Avenue
Maple Heights, OH 44137
Tel. — 663-7733

Nudimo kompletno postrežbo (catering service) za svatbe, bankete, obletnice in druge družabne prireditve. Za prvovrstno postrežbo prevzamemo stoddotno odgovornost. Na razpolago je vseh vrst perutnine. Se priporočamo!

Andy in Richard Hocevar

ZORA PIŠČANC

PASTIRICA URŠKA

Nadaljevanje

Na Skalnici je bilo že mnogo ljudstva. Na prostoru, kjer se je prikazala Marija, so zapeli hvalnico. Njej, ki pri Bogu vse premore. Nato so se vrnili v dolino. Prav do dvorišča Piskove hiše se je vila procesija.

»Ali čujete, babica?« je rekel Jan. »Prihajajo in Urška je med njimi. Slišim njen glas.«

»Če bi ne bila med njimi, bi ne peli,« je mirno dejala babica, ki je z Janom molila že od zore.

»Vrnila sem se, Jan! Mati božja me je rešila. Ali slišiš, koliko ljudi se je zbralo? Hvala vam, hvala, tako zelo vas imam rada. Mati božja naj vam povrne. Sedaj pa vrnite se na svoje domove in vsem povejte, kako me je Marija že drugič rešila iz ječe.«

Le neradi so odšli. A doma jih je čakalo delo. Vrniti so se morali iz duhovnega sveta v vsakdanjost, ki pa je bila sedaj manj grenka, ker je bila z njimi nebeška Mati.

Tisti dan je Urška ostala doma, da si nekoliko odpočije. Popoldne sta prišla še Jera in Jan, ki je še in še hotel slišati o čudežni rešitvi. Sedeli so pred hišo, sonce se je že bližalo zatonu. Tišino bližajočega večera je nenadoma pretrgal konjski peket. Urška je prebledela in se stisnila k materi.

Grof Valhajn je na konju pridrvel na dvorišče. Obraz mu je bil spačen od jeze, ko je zaklical Urški:

»Kako, da si spet ušla, ti prekleta coprnica?«

»Nisem ušla, višja sila mi je tako velela, ko so se vrata sama odprla in sem za svetlobo stopila na prosto.«

Tresla se je po vsem životu.

»S samim hudičem si povezana. Ti bom že pokazal svetlobo. Z menoj greš, tokrat na goriški grad. Tak je ukaz glavarja Salamanca. Uklenite jo!« Takoj sta planila na dvorišče dva birača in ji nadela verige.

Oče Jakob je od jeze potem nel v obraz.

»Moja hči v verige? Gospod grof, kaj je naredila slabega?«

»Odmakni se, da še tebe ne zapremo. Videli so te, ko si stikal okoli mojega gradu. Iz goriškega gradu je ne boš rešil ne ti ne noben drug, niti njena prikazen ne!«

»Urška dela samo dobro. Vsem rada pomaga in nobene ga ne hujska proti gospodi, zakaj jo zapirate?« je še Jan z negotovimi koraki stopil do grofa in se skoro zaletel v konja.

»Budalo, še konja mi boš podrl. Kdo si, da te nisem še videl na svojih poljih? In vendar si dovolj močan.«

»Moj sin je slep,« je Jera

odločno stopila pred grofa. »Od kuge je oslepel, od kuge, ki je tudi vam pobrala sina.«

»Slep je?« mu je bilo nerodno. Spodbodel je konja in rezko ukazal: »Pojdimo, kmalu bo večer.«

Birača sta vzela Urško medse in jo gnala skozi vas. Vrata in okna so se odpirala in ljudje so klicali za njo: »Vrni se kmalu! Mati božja naj te reši! Če te ona ne bo, te bomo mi. Z golimi rokami bomo navalili na grad! Brezverci, luterani!« so vpili in v onemoglosti stiskali pesti.

»Pohitite!« je vpil grof. Zbal se je razjarjenega ljudstva.

Urška si je grizla ustnice, da bi zadržala solze. Bolj kot zase je trpela za svoje in vse ljudi, ki jih je imela tako rada. Mučila jo je žeja, utrujenost ji je hromila ude, v prsijah je čutila zbodljaje ter se je le s težavo vlekla naprej.

»Stopi hitreje, saj nisi stara!«

»Utrujena sem in žejna.«

»Se boš že odpočila na gradu. Časa boš imela dovolj; tudi vode ti bodo dali, če jo boš potrebovala v tistem hladu.«

Opotekala se je dalje. Potne srage so ji prale obraz, srce pa je v silni stiski klicalo k Mariji za pomoč. Ko so se bližali Solkanu, si je želela, da bi je ne videl vikar. Že so bili mimo župnišča, ko je slišala za seboj vpitje.

»Jezus, Marija, Urško spet ženejo birači!« Bila je vikarjeva sestra, ki jo je zagledala. Okna so se odpirala, iz hiš so stopali ljudje. Ženske so glasno jokale, možje so stiskali pesti in potihoma grozili biračem. Grof je zaslišal groznje in ženski jok; spodbodel je konja, da se je v diru pognal do konca vasi. V daljavi se je že videl goriški grad.

»Izza tistih zidov te nihče ne reši. Strl te bom kot črva, ker mi delaš tako sramoto!« Užaljeno samoljubje ga je skelelo bolj kot neobdelana polja.

IX.

Zmagoslavje božje moči

Urška je uklenjena stala v veliki dvorani goriškega gradu. Skozi okna je prodirala večerna zarja in mavrična svetloba je ovijala predmete in ljudi. Deklici so se šibila kolena. Duševna muka in telesni napor sta bila tolikšna, da je lovila ravnotežje. Verige so ji hromile roke, ustnice so bile od vročine in žeje razpokane.

Mučno ji je bilo, ko so vsi pasli radovedne poglede na njej kot bi bila res coprnica. Poleg glavarja so sedeli njegova žena, družina, razni plemiči, glavarjev namestnik grof Hieronim Attems ter Valhajn

Strassoldo, ki jo je pripeljal na grad.

»Kako ti je ime?« je ukazovalno vprašal goriški glavar Gabrijel Salamanca.

»Urška Ferligojnica sem. Pri Piskovih pravijo pri nas.«

»Ali veš, zakaj smo te zaprli?«

»Ne, gospod grof, ne vem.«

Navzoči so se nasmehnili. V naveličani vsakdanjosti jim je bil vsak nepričakovan dogodek v zabavo.

»Trdiš, da se ti je prikazala na Skalnici Mati božja. To je krivoverstvo, ki zasluži strogo kaznen.«

»Resnično se mi je prikazala. Če bi drugače trdila, bi bila lažnivka.«

»Povej, kako se ti je prikazala in kaj ti je naročila.«

Urški je bilo skrajno neprijetno ponavljati pred temi ljudmi Marijine besede. Te so bile namenjene preprostemu ljudstvu, trpečim tlačanom v deželi. Ko bi Mati božja govorila plemičem, bi bile njene besede nemara drugačne. To je živo čutila s odgovorom. Njeno pripovedovanje je bilo brez ognja in navdušenja, kot da ponavlja naučeno nalogo na pamet in ji ne prihaja od srca.

Potem je zagledala v ozadju prodorni pogled glavarjevega namestnika Hieronima Attemsa, ki je bil uprt vanjo z velikim zanimanjem in neko dobrohotnostjo, katero je zamaškala pri drugih. Sedaj je govorila samo še njemu. Glas ji je oživel, izginila je velika sobana, izginil je poglavar in grof Valhajn, spet je bila samo pastirica Urška, ki vrh Skalnice zre v nebeško prikazen in posluša njeno naročilo.

»Prinesite ji kozarec vode!« je ukazal grof Attems, ko je končala. Glavar ga je nejevoljno pogledal, protivil pa se ni. Urška je v dušku spila vodo in se hvaležno ozrla v grofa.

»Hvala, gospod. Bog naj vam povrne.«

»Tvoja Mati božja bi morala vedeti, da se na Skalnici ne da zidati cerkve,« je spet strogo nastopil Salamanca.

»Če je Mati božja to naročila, pomeni, da ni nemogoče.«

»Tebi se tako zdi, zato izkoristiš ljudi. Dajejo ti težko prisluženi denar, svoje moči,

Nova knjiga:

Umetnost stavbarstva na Slovenskem

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je nedavno izšla obsežna in bogato ilustrišana knjiga UMETNOST STAVBARSTVA NA SLOVENSKEM avtorja Petra Fistra, profesorja na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Delo je založba uvrstila v zbirko, ki predstavlja »zaklade« na Slovenskem ali, kot avtor sam pravi, »zakladnico oblikovanega bivalnega prostora Slovenije«.

O arhitekturi na Slovenskem je bilo napisanih že lepo število knjig, a vsaka od njih opisuje le izbrane vrste stavb od cerkva do gradov. Umetnostni zgodovinarji, ki so se z arhitekturo največ ukvarjali, so iz vsega, kar je človek zgradil, izbirali le najlepše, etnološki so za razliko od njih opisovali največkrat samo kmečke stavbe. Le arhitekti, ki so danes pravzaprav »krivci« za vse to lepo ali grdo stavbarstvo po slovenskih deželah, so se izogibali, da bi razložili strokovnjakom in preprostim ljudem, kako si človek gradi ali uničuje svoje okolje...

Slovenci smo tako ostali med zadnjimi, ki so raziskali vse tisto, kar je človek zgradil v tem delu Evrope, na prepihu med Vzhodom in Zahodom, na meji med kulturami in na braniku slovenstva. Z dokazovanjem, da smo znali graditi tudi umetnostno pomembne stavbe, smo se sicer lahko uvrstili med evropske kulturne narode — a to so bili le posame-

žulje, kri.«

»Ni res, denarja ne jemljem, nobenega ne silim na delo, sami se odločajo in nosijo na goro, kar je potrebno za zidavo.«

»In zapravljajo za to delo svoje zadnje moči,« je jezno poudaril Valhajn.

»Res je, še zadnje moči, ki so jim ostale od tlake na naših poljih,« je odločno povedal Attems. Vsi so se začudeno ozrli vanj. On pa je stal v ozadju odločen in neuklonljiv.

Glavar ga je ostro pogledal.

»Grof Attems, vam izročam to deklino, vi poskrbite, da pride čim nižje v naše grajske ječe. In noge ji uklenite, ker nam utegne še od tu zbežati, zlasti če jo boste vi čuvali.«

(Dalje prihodnji torek)

zni spomeniki in še tem je bilo potrebno poiskati čim več tujih primerjav.

Slovenski človek, od najpreprostejšega kmeta preko meščana do (mnogokrat tudi) slovenskega plemiča pa je stoletja dolgo oblikoval ob nekaj najpomembnejših velikih arhitekturah tudi posebnosti, ki so bile samo njegove. Slovenci šele v zadnjih časih spoznavamo, da je vse stavbarstvo dokaz o naši tisočletni prisotnosti, zato šele danes začenjamo ceniti svojo dediščino. Žal je mnogo tega že uničenega, ker je to spoznanje prišlo prepozno.

Fister s svojo knjigo o stavbarstvu v tem pogledu orje ledino. Knjiga, ki je opremljena z mnogimi ilustracijami, zaveštno risanih tako, da so čim bolj razumljive, v desetih poglavjih opisuje napore človeka na Slovenskem, da bi si zgradil čim lepše, hkrati pa značilno svoje stavbe, mesta, vasi in pokrajino. Poleg posameznih umetnikov je Fistru predvsem slovenski človek tisti, ki je ustvarjal vse to, zato se avtor izogiba preozkim strokovnim razlagam, čeprav po potrebi tudi te vključuje v razumevanje razlik med »stavbarstvom« in »arhitekturo«.

Posebnost monografije je, da se ne omejuje v ozke politične meje in da hkrati upošteva različne, včasih celo nasprotne si strokovne poglede. Koroško stavbarstvo na primer postavlja pred 15. stoletjem celo kot eno od izhodišč za slovensko arhitekturo ter mu tudi v kasnejših obdobjih daje povsem novo, posebno mesto v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. To so gotovo drzni pogledi, ki bodo najbrž zбудili odpore pri tistih, ki jih je strah, da bi morali stare, udobne razlage zamenjati z novimi.

Čeprav avtor sam trdi, da to »ni popolna zgodovina ali popis stavbarstva na Slovenskem«, je v posebnih dodatkih navedenih toliko podatkov o literaturi o stavbah in naseljih na Slovenskem, da je knjiga hkrati tudi vodnik po bogati dediščini. Posebno razmišljanje, ki kritično razgrinja avtorjeve poglede na vse, kar človek v slovenskem kulturnem prostoru gradi, pa obenem vzpodbuja bralce, da razmišljajo o usodi tega slovenskega prostora. To velja še posebej za Koroško, kjer se vse premalo zavedamo, kako pomembno je ohraniti v stoletjih zgrajene značilnosti, ki ne le pripovedujejo, ampak tudi po kažejo, kje je živel in kje živi Slovenec.

F. K.
Naš tehnik
Celovec

Josef's Hair Design

5235 Wilson Mills Rd.
Richmond Heights, Ohio
461-8544 or 461-5538